

VIHREÄT nuoret

Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liitto

Periaateohjelma

*Hallituksen esitys vuoden 2021 liittokokouksella,
hyväksytty hallituksen kokouksessa 16.10.2021*

Sisällysluettelo

PERIAATEOHJELMA.....	1
JOHDANTO	1
1. Reilu muutos.....	1
2. Vihreä sosiaalipolitiikka	4
3. Sivistyksen moninaisuus.....	7
4. Osallistumista tukeva yhteiskunta.....	9
5. Globaali oikeudenmukaisuus ja kansainvälisyys.....	11

Johdanto

Periaateohjelma toimii kaiken Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton poliittisen vaikuttamistyön. Ohjelmaa on työstänyt Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden periaateohjelmatyöryhmä vuonna 2021. Ohjelma hyväksyttiin Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton liittokokouksessa 2021.

1. Reilu muutos

Luonnolla on itseisarvo. Luonto kasveineen, eläimineen ja muine eliöineen on arvokas itsessään, eikä ihmisillä ole oikeutta loputtomasti kuluttaa ympäristöä omien etujensa tähden. Kun puhumme luonnosta, puhumme meistä. Ihminen, yhteiskunta, talous ja politiikka eivät ole luonnosta erillisiä asioita. Planeettamme resurssit ovat rajalliset, ja jaamme ne muiden eliölajien kanssa. Ympäristön kantokyky asettaa raamit ja ehdot kaikelle politiikalle.

Kaiken politiikan keskiössä tulee olla ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin edistäminen. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ilmastokriisi ovat aikamme suurimpia uhkia. Jatkuvaa talouskasvua edellyttävä järjestelmä ja ylikulutusta ihannoiva kulttuuri uhkaavat elämää maapallolla. Luonnonvarojen kulutuksen ja talouskasvun välillä on tapahduttava absoluuttinen irtikytkeä tai nykyistä talousjärjestelmää on muutettava siten, että se ei ole riippuvainen luonnonvarojen lisääntyvistä kulutuksesta.

Rakenteet ympäristönsuojelun mahdollistajana

Ympäristöpolitiikan tavoitteena on luoda kestävä yhteiskunta, jossa ihmiset toimivat maapallon kantokyvyn rajoissa. Ympäristöä ja hyvinvointia suojelevien rakenteiden luomiseksi on osallistettava yhteiskunnan eri tasojen toimijoita kaikilla politiikan sektoreilla. Jotta maapallo säilyisi elinkelpoisena ja ympäristökriisin vaikutukset eivät lisääisi eriarvoisuutta, tarvitaan järjestelmämuutos. Haluamme uudistaa talousjärjestelmää, jotta luonnonvarojen ylikulutukseen johtavasta lineaaritaloudesta siirryttäisiin kohti kiertotaloutta ja ekologisesti kestävästä maailmasta.

Sosiaalinen kestävyys on ekologisesti kestävä tulevaisuuden ytimessä, minkä vuoksi ympäristökriisiä ja eriarvoisuutta on torjuttava samaan aikaan. Kestävämmän tulevaisuuden rakentamisessa on huomioitava eri yhteisöjen ja ihmisryhmien tarpeet, jotta muutos on tasa-arvoinen ja reilu.

Vastuullisen ympäristöpolitiikan tulee sisältää niin kestävien yhteiskuntajärjestelmien kehittämistä kuin myös uhanalaisten ekosysteemien suojelua. Kunnianhimoisen ympäristöpolitiikan toteuttaminen vaatii vahvaa poliittista tahtoa. Kestävässä yhteiskunnassa valtion on poliittisilla päätöksillä tuettava ilmastoystävällistä kuluttamista ja käyttäytymistä esimerkiksi sääntelyn ja verotuksen avulla. Ympäristöystävällisen vaihtoehdon on aina oltava halvempi kuin enemmän saastuttavan. Kestävien ja eettisten kulutusvalintojen tekemisen on

oltava helppoa. Vastuu ympäristöstä on siirrettävä yhä vahvemmin yksilöiltä rakenteiden ja yleisen kulttuurin muuttamiseen.

Asuminen, ruoka ja liikkuminen aiheuttavat suurimman osan hiilijalanjäljestä. Kestäviä ratkaisuja ja rakenteita tarvitaan erityisesti näillä sektoreilla. Ekologisesti ja eettisesti kestävin ruokavalio on vegaanisuus. Haluamme rakentaa vegaanisen Suomen ja Euroopan. Maatalouden tuet on siirrettävä kasvipohjaisen ruoantuotantoon. Poliittisilla ratkaisuilla tulee panostaa joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn lisäämiseen sekä fossiilittomaan liikenteeseen.

Asumisessa on kiinnitettävä huomiota kotien energiatehokkuuteen ja fossiilittomilla energiamuodoilla tuotetun sähkön sekä lämmityksen saatavuuteen. Kaavoituksen avulla voidaan vähentää eriarvoisuutta sekä luoda kestävämpiä asumismuotoja. Kaavoituksen päämääränä tulee olla yhdyskuntarakenne, jossa palvelut ovat lähellä ja joka kannustaa liikkumiseen jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä.

Ekologisesti kestävä talous

Ympäristö asettaa taloudelle rajat. Vain ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä yhteiskunta voi kukoistaa. Kestämätön luonnonvarojen kulutus, kuten ympäristöä kuluttava maankäyttö ja ilmakehän saastuttaminen, johtaa lopulta ekosysteemien romahduksen myötä ihmissivilisaation tuhoon. Ilman ekologista kestävyyttä ei ole myöskään taloudellista kestävyyttä. Tavoitteenamme on hiilinegatiivinen yhteiskunta, joka sitoo enemmän hiiltä ilmakehästä kuin se sinne päästää.

Ilmastokriisin suurin aiheuttaja on kapitalistinen fossiilitalous. Tämä talousjärjestelmä on epäonnistunut tehtävässä, joka talousjärjestelmällä tulisi olla: talouden tulisi lisätä ihmisten ja muun luonnon hyvinvointia eikä vähentää sitä. Muutos sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään talouteen vaatii vahvaa julkista valtaa, joka sääntelee markkinoita. Suomen valtionyhtiöiden tulee yritystoiminnassaan näyttää esimerkkiä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Valtionyhtiöiden on konkreettisesti sitouduttava kaikessa toiminnassaan ekologisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen sekä paikattava historiassa tehtyjä virheitä erityisesti kuuntelemalla alueellisia mielipiteitä toiminnan vaikutuksista.

Globaali ympäristökriisi on ihmiskunnan historian suurimpia epäonnistumisia, ja kriisin vauriot voidaan korjata vain talousjärjestelmää muuttamalla. Mikä tahansa talousjärjestelmämme on, sen pitää ottaa huomioon ympäristön kantokyvyn rajat.

Kulutuksen vaikutukset ilmakehään ja ympäristöön tulisi ottaa huomioon tuotteiden ja palveluiden hinnoissa. Tästä syystä ympäristölle haitallisen toiminnan verotusta täytyy kiristää merkittävästi. Verottamisen lisäksi on suoraan kiellettävä ympäristölle haitallinen toiminta, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden käyttö ja uhanalaisten elinympäristöjen tuhoaminen.

2. Vihreä sosiaalipolitiikka

Ihmisoikeudet ja intersektionaalinen feminismi kaiken politiikan lähtökohtana

Ihmisoikeuksien kunnioittamisen, suojelemisen ja toteuttamisen tulee olla kaiken yhteiskunnallisen toiminnan lähtökohtana. Ihmisoikeudet ovat perustavanlaatuisia ja yleismaailmallisia oikeuksia, joita ei voida ottaa keneltäkään pois. Ne kuuluvat kaikille ja ovat toisistaan riippuvaisia sekä yhtä tärkeitä.

Vihreät nuoret tavoittelee antirasistista ja feminististä yhteiskuntaa, jossa toimitaan aktiivisesti syrjivien rakenteiden purkamiseksi. Meille feminismi on vahvan intersektionaalista, mikä tarkoittaa sitä, että tunnistamme eri ominaisuuksiin liittyvien syrjivien rakenteiden kasautumisen ja risteämisen. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi on siis tarkasteltava eri tekijöiden yhteisvaikutuksia ihmisten elämään. Tavoitteenamme on maailma, jossa ihmisiä ei syrjitä iän, etnisyyden, kansalaisuuden, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän ominaisuuden perusteella. Kaikilla tulee olla vapaus, yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet elää haluamallaan tavalla, kunhan se ei rajoita muiden ihmisten vastaavia vapauksia tai vaikuta negatiivisesti ympäristöön.

Kaikilla ihmisillä on itsemääräämisoikeus, eli oikeus päättää omasta elämästään ja sitä koskevista asioista. Itsemääräämisoikeuteen kuuluu oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Ihmisellä tulee olla oikeus määritellä itsensä ja rakentaa omaa identiteettiään riippumatta muiden määritelmistä tai painostuksesta. Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus turvalliseen aborttiin, sukupuolensa ja seksuaalisuutensa määrittelemiseen sekä koskemattomuuteen.

Vähemmistö- ja alkuperäiskansojen oikeuksien toteutumisen tulee olla prioriteetti. Vähemmistö- ja alkuperäiskansoille tulee mahdollistaa oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, perinteisiin ja elinkeinoihin. Myös itsemääräämisoikeus on vähemmistö- ja alkuperäiskansoille tärkeä, ja siksi kansojen näkemykset tulee ottaa huomioon heidän alueistaan ja muuten heitä koskevista asioista päätettäessä. Saamelaiskäräjien kaltaisille rakenteille tulee antaa enemmän valtaa.

Sääntelemättömästä päihteiden käytöstä johtuvat sosiaaliset, yhteiskunnalliset ja terveydelliset haitat pystytään parhaiten ehkäisemään panostamalla humaaniin päihdetyöhön ja kuntoutukseen sekä purkamalla stigmaa päihteiden käytön ympärillä.

Hiilinegatiivinen hyvinvointivaltio

Hyvinvointivaltion olemassaolo ei ole itsestäänselvyys, vaan sitä on puolustettava aktiivisesti. Ympäristökriisi muuttaa myös hyvinvointivaltion rakenteita, ja siksi hyvinvointivaltiota on päivitettävä vastaamaan tämän ajan ja tulevaisuuden tarpeita. Lopullisena tavoitteena on hiilinegatiivinen ja elonkirjoa vahvistava hyvinvointivaltio, jossa ihmisten hyvinvoinnista huolehditaan. Ympäristökriisin torjuminen on edellytys sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväälle yhteiskunnalle.

Hyvinvointivaltiossa työ ei ole itseisarvo vaan keino saavuttaa hyvinvointia yksilöille ja yhteisöille. Työ ei määrittele kenenkään ihmisen ihmisarvoa eikä palveluiden saavutettavuus tai oikeus hyvään elämään saa riippua siitä, tekeekö ihminen työtä vai ei. Tulevaisuuden hyvinvointivaltiossa ihmisillä on lyhyemmät ja joustavammat työajat ja siten myös mahdollisuus panostaa enemmän itselleen mielekkäisiin asioihin ilman pelkoa toimeentulon riittämättömyydestä. Työelämän rakenteiden tulee perustua ihmisten tarpeisiin ja hyvinvointiin, eikä ihmisten kyykyttämiseen tai työn tekemiseen hyvinvoinnin kustannuksella.

Tulevaisuuden hyvinvointivaltiossa on perustulo, jolla voimme taata jokaiselle ihmiselle ihmisarvoisen elämän ja tarpeellisen toimeentulon. Perustulolla torjutaan köyhyyttä ja eriarvoisuutta, mutta se on myös välttämätön ympäristökriisin torjumisessa. Perustulon avulla pystymme mahdollistamaan uudelleen kouluttautumisen ja toimeentulon ihmisille hiilinegatiiviseen yhteiskuntaan siirryttäessä.

Verot ovat hyvinvointivaltion ja sen palveluiden rahoituksen pohja. Työn verotuksesta tulee siirtyä kohti omistamisen ja kuluttamisen verottamista. Verotuksella on tärkeä rooli siirtymässä kohti hiilinegatiivista yhteiskuntaa, mutta verotuksen tärkein tehtävä myös tulevaisuudessa on hyvinvointivaltion ja julkisten palveluiden rahoittaminen. Työn verotusta on kevennettävä pienituloisilta, ja verotuksen on oltava jatkossakin vahvan progressiivista. Hyvinvointivaltio perustuu siihen, että jokainen taho ja ihminen kantaa kortensa kekoon. Veropohjaa on tiivistettävä ja veronkierto estettävä. Rikkaimmilla ihmisillä on suurempi vastuu osallistua hyvinvointivaltion kustannuksiin, koska varallisuuden kerryttäminen on mahdollista yhteiskunnan ansiosta, ja he ovat hyötynneet varallisuuden kasautumisvaikutuksesta.

Kaikkein rikkaimpien suomalaisten tulot perustuvat pääomatuloihin, joten pääomaverotusta tulee muuttaa entistä progressiivisemmaksi. Oikeudenmukaisen verojärjestelmän ei tule sisältää verotukia kaikista rikkaimmille.

Hyvinvointipalvelut kuuluvat jokaiselle sosioekonomisesta asemasta ja varallisuudesta riippumatta. Hyvinvointivaltion palveluiden tulee olla saatavilla kaikille tasapuolisesti ja yhtä laadukkaina niin, ettei tarvetta julkisten palvelujen korvaamisesta yksityisillä synny. Kaikkien julkisten palveluiden tavoitteena tulee olla ihmisten hyvinvoinnin takaaminen ja eriarvoisuuden torjunta, ei voiton tavoittelu. Haavoittuvassa asemassa olevilla on erityistarpeita, joihin tarvitaan kohdennettuja palveluita. Erillisiä palvelujärjestelmiä, kuten terveyskeskus- ja työterveyspalveluita, tulee yhteensovittaa.

Mielenterveys on jokaisen oikeus

Mielen hyvinvointi ja laadukkaat mielenterveyspalvelut ovat jokaisen oikeus.

Mielenterveyspalveluihin pääsyn tulee olla jokaiselle nopeaa ja yhdenvertaista.

Mielenterveysongelmiin liittyvää negatiivista ajattelua pitää purkaa, jotta stigma ei estä avun hakemista. Terveyspalvelujärjestelmää on uudistettava niin, että mielenterveysongelmia hoidetaan tasavertaisesti osana hyvinvointia, koska mielenterveys on erottamaton osa yksilön terveyttä.

Yhteiskunnalla on vastuu yksilöiden mielenterveydestä, ja kaikki politiikka onkin myös mielenterveyspolitiikkaa. Yhteiskunnasta tulee purkaa rakenteita, jotka ylläpitävät ja lisäävät eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Jokaisella on mielenterveys, joka on olemassa riippumatta mielenterveyden haasteista tai häiriötiloista. Mielenterveyden eriarvoisuutta tulee purkaa varmistamalla toimeentulo jokaiselle elämäntilanteesta riippumatta, kaventamalla fyysisiä

terveyseroja, lisäämällä osallisuutta ja mahdollistamalla kouluttautumisen sekä mielekkään elämän. Jokaisella tulee olla oikeus huolehtia mielenterveydestään riippumatta esimerkiksi elämäntilanteesta, varallisuudesta tai sosioekonomisesta asemasta.

Mielenterveyttä tulee hoitaa sairauksien hoidon lisäksi ennaltaehkäisten. Kaikille tulee opettaa mielenterveystaitoja, mikä parantaa toimintamahdollisuuksia mielenterveyden kriisien iskiessä. Kun koko yhteiskunnassa puretaan mielenterveyteen liittyvää stigmaa, on tulevaisuudessa mahdollista olla pois töistä tai opinnoista niin flunssan, uupumuksen kuin läheisen kuolemankin vuoksi.

Ylisukupolviset traumat tulee tunnistaa paremmin mielenterveystyössä ja julkisessa keskustelussa. Ylisukupolvisuuden vaikutukset mielenterveyteen liittyvät muun muassa vanhempien pitkittyneeseen toimeentuloasiakkuuteen ja lapsiperheköyhyyteen. Myös vähemmistöstressi sekä sortoon ja syrjintään liittyvät ylisukupolviset traumat vaikuttavat yksilön mielenterveyteen. Siksi mielenterveyttä edistetään myös panostamalla kokonaisvaltaisesti ihmisten hyvinvointiin ja toimeentuloon sekä tukemalla vähemmistöjen oikeuksia.

Osallisuus eriarvoisuuden torjujana

Politiikkamme lähtee siitä, että sosiaalisen osallisuuden tulee toteutua aktiivisesti. Se tarkoittaa sitä, että yhteiskunnassa osallisena olevalla yksilöllä on mahdollisuus esimerkiksi työhön, koulutukseen, toimeentuloon, asuntoon, terveyteen, sosiaalisiin suhteisiin ja kykyyn osallistua ja vaikuttaa sekä itseään että yhteiskuntaa koskeviin asioihin.

Sosiaaliset ongelmat kasautuvat yhä kasvavissa määrin kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Vahvat julkiset ja ennaltaehkäisevät palvelut sekä koulutukseen panostaminen ovat syrjäytymisen ja eriarvoistumisen torjunnan keskiössä. Sosiaalipolitiikka on myös parasta turvallisuuspolitiikkaa, ja ehkäisemällä sosiaalisia ongelmia voimme samalla rakentaa myös turvallisempaa yhteiskuntaa meille kaikille.

3. Sivistyksen moninaisuus

Sivistyksen itseisarvo, vapaa tiede ja taide

Vihreille nuorille sivistys on itseisarvo sekä hyvinvoivan ja demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi. Jokaisella on oikeus sivistykseen. Sivistyksessä on kyse koulutuksen ja osaamisen

lisäksi esimerkiksi kyvystä ajatella ja toimia itsenäisesti, kriittisesti, vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Sivistykseen kuuluu empatia, avarakatseisuus, moninaisuuden ja ihmisyyden ymmärtäminen sekä oman kulttuurin tuntemus ja kyky kriittiseen ajatteluun. Koulujärjestelmän tulee luoda valmiuksia kestävään kansainvälisyyteen ja maailmankansalaiseksi kasvamiseen. Vihreät nuoret haluaa edistää ekososiaalista sivistystä, jonka ytimessä on ekologisesti kestävä toiminta, ihmisoikeuksien puolustaminen sekä oikeudenmukaiselle jaolle perustuva talous.

Koulutus ei saa olla taloudelle alisteista, eikä koulutuksen tai tutkimuksen mahdollinen välineellinen arvo yhteiskunnalle saa määrittää koulutuspoliittista päätöksentekoa.

Koulutuspoliittisia päätöksiä tulee tehdä sivistyksen arvoa vaalien. Laadukas koulutus on tiedelähtöistä, hyvin resursoitua ja pedagogisesti korkeatasoista. Koulutuksen tehtäviin yhteiskunnassa kuuluu maailmankuvan ja -katsomuksen muotoutuminen, jotta kansalaiset voivat sekä ymmärtää maailmaa että olla aktiivisesti mukana luomassa parempaa tulevaisuutta.

Sivistykseen kuuluu olennaisesti myös tieteen ja taiteen vapauden ja autonomian turvaaminen. Vapaa tiede ja tutkimus lähtee uteliaasta maailman tarkastelusta. Tieteen tarkoitus ei näin ollen ole vain uusien yhteiskuntaa palvelevien innovaatioiden luominen, vaan uusi tieto on arvokasta itsessään. Vapaan tieteen ja taiteen turvana hyvinvointivaltiossa on valtion takaama perusrahoitus. Tieteen ja taiteen avulla voidaan luoda ja varmistaa valmiudet koko ihmiskuntaa kohtaavien yhä monimutkaisempien haasteiden ratkaisemiseksi, sekä kerryttää syvempää ymmärrystä ihmisyydestä, kulttuureista, traditioista ja ympäristöstä. Kansainvälinen yhteistyö rikastuttaa tiedekenttää, mutta on huolehdittava myös siitä, että suomen kieli säilyy tieteen kielenä kansainvälistyvässä maailmassa.

Kaikille on taattava mahdollisuudet taiteesta ja kulttuurista nauttimiseen sekä sen luomiseen. Kulttuurilla ja taiteella on tärkeä merkitys yhteiskunnan tilan haastajana, mutta lisäksi ne ovat tärkeitä ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Korkeatasoinen taiteen perus- ja ammatillinen opetus, taiteen tekemisen edellytykset sekä koko väestölle saavutettava taidekasvatus on turvattava sivistysvaltion peruskivenä.

Yhdenvertainen ja saavutettava koulutus

Vihreille nuorille koulutuspolitiikassa koulutuksen yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat tärkeitä lähtökohtia. Julkinen maksuton koulutusjärjestelmä varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen torjuu eriarvoisuutta sekä mahdollistaa sosiaalisen liikkuvuuden. Verovaroilla ylläpidetty koulutusjärjestelmä on yksi hyvinvointivaltion perusteista.

Koulutuksen saaminen on perusoikeus. Jokaiselle tulee tarjota aito mahdollisuus saavuttaa kykyjensä ja motivaationsa mukainen koulutustaso taustastaan tai varallisuudestaan riippumatta. Kehityskulku, jossa koulutuksen periytyvyys vahvistuu, on pysäytettävä. Järjestelmä, joka luo kysyntää maksulliselle lisäkoulutukselle tai jossa pystyy ostamaan etulyöntiaseman koulutusasteelta toiselle siirryttäessä, ei edistä tosiasiallista koulutuksellista tasa-arvoa. Vähemmistö- ja alkuperäiskansoille on turvattava oikeus omaan kieleensä ja kulttuurinsa myös koulutuksessa.

Yhdenvertaiseen koulutukseen kuuluu myös mahdollisuus uusiin valintoihin.

Koulutusjärjestelmän tulee mahdollistaa se, että alan ja suunnan vaihtaminen ja oppiminen on mahdollista läpi elämän riippumatta aiemmasta opintomenestyksestä tai aiemmista valinnoista. Jatkuvan oppimisen tulee olla mahdollista kaikille varallisuudesta tai työpaikasta riippumatta. Koulutuksen on oltava alueellisesti saavutettavaa. On tärkeää pitää huolta siitä, että koulutus on yhtä laadukasta riippumatta siitä, missä päin Suomea asuu.

Kansainvälisiä opiskelijoita tulee kohdella tasavertaisina kotimaisiin opiskelijoihin nähden.

Lukukausimaksut ovat epäoikeudenmukaisia ja ristiriidassa globaalin vastuun kantamisen kanssa. Kansainvälisiä opiskelijoita ei siis tule katsoa pelkästään työllisyyspolitiikan ja talouskasvun välineinä, vaan kansainvälisyyttä ja yhteiskunnan moninaisuutta tulee vaalia niiden itsensä vuoksi.

4. Osallistumista tukeva yhteiskunta

Demokratia yhteiskuntaa läpäisevänä arvona

Demokratia on arvo, jonka tulee läpäistä koko yhteiskunta. Demokratia ei tarkoita pelkästään kansanvaltaan perustuvaa hallintojärjestelmää, vaan sillä kuvataan myös ihannetta tasavertaisuudesta, vapaasta, aktiivisesta ja vuorovaikutteisesta toiminnasta. Demokratian ytimessä ovat kriittiset ja moraalisesti toimivat kansalaiset, jotka eivät tee päätöksiä vain oman asemansa vahvistamisen vuoksi, vaan ovat sitoutuneita toimimaan yhteisten arvojen pohjalta yhteistä hyvää edistääkseen.

Kansalaisten kuuleminen heitä koskevassa päätöksenteossa ei saa tapahtua vain vaalien alla, vaan päättäjien ja muiden kansalaisten vuorovaikutuksen pitää olla jatkuvaa. Avataan päätöksentekoa

kaikille saavutettavaksi ja kokeillaan uusia tapoja laajentaa demokratiaa, sillä se osallistaa ihmisiä päätöksenteossa ja luo luottamusta erilaisten ihmisten kesken. Epätasaisesti jakautuvat resurssit ja verkostot eivät saa olla esteenä demokratian toteutumiselle ja osallisuudelle.

Järjestöt, kansalaisliikkeet ja aktivismi tukevat demokratiaa sekä tarjoavat mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Suora toiminta ja väkivallaton kansalaistottelemattomuus ovat oikeutettuja keinoja puolustaa ihmisoikeuksia, demokratiaa ja ympäristöä. Lisäksi sosiaalinen media on tärkeä ja saavutettava yhteiskunnallisen vaikuttamisen areena.

Edustuksellisessa demokratiassa puolueilla, ja etenkin hallituspuolueilla, on paljon valtaa ja vastuuta. Puolueiden tulee edistää omassa toiminnassaan demokratiaa sekä osallisuutta. Etenkin nuorten, naisten ja vähemmistöjen osallisuuteen tulee panostaa. Jokaisella puolueella tulee olla yhdenvertaisuussuunnitelma ja määriteltynä keinot, joilla demokratiaa ja osallisuutta edistetään. Taloudelliset resurssit eivät saa olla esteenä vaaleissa ehdolla olemiselle.

Voimakkaan polarisaation ei saa antaa horjuttaa uskoa poliittisen järjestelmän toimivuuteen. Siitä syntyviä haittoja täytyy ehkäistä aktiivisesti rakentamalla luottamusta yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan. Luottamuksen rakentamisen keinoja ovat esimerkiksi panostaminen monipuoluedemokratiaan ja tuomioistuinten riippumattomuuteen, disinformaation torjuminen sekä avoimen vuoropuhelun käyminen yhteiskunnallisten toimijoiden välillä.

Kasvatus yhteiskunnallisen osallisuuden perustana

Yhteiskunnallinen osallisuus on edellytys yhdenvertaisuudelle ja vaikuttaa siihen, kuinka arvokkaana yhteiskunta näkee eri ihmisryhmiin kuuluvien äänet ja mielipiteet. Kaiken päätöksenteon on oltava kansalaisia osallistavaa ja läpinäkyvää. Päätöksenteon valmistelun on tapahduttava avoimesti ja kansalaisia osallistavasti kaikilla päätöksenteon tasoilla, jotta yhä useampi yksilö voi aidosti olla mukana päättämässä omasta elämästään ja tulevaisuudestaan. Demokratiakasvatus on tärkeässä roolissa kansalaisten osallisuuden edistämisessä.

Demokratiakasvatuksen tulee antaa tietoa demokraattisesta järjestelmästä, taitoja demokratiassa toimimisesta, demokraattisen päätöksenteon kannalta luotettavan tiedon hankkimisesta sekä kokemuksia demokraattisesta toiminnasta. Koulujen on tehtävä aktiivisesti yhteistyötä sekä puolueiden että kansalaisjärjestöjen kanssa ja kannustaa nuoria yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Yksi tärkeimmistä keinoista edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia on laskea äänestys- ja vaalikelpoisuusikärajaa 15 ikävuoteen, sekä mahdollistaa kuntalais- ja kansalaisaloitteiden allekirjoittaminen alle 18-vuotiaille.

Yhteiskunnan tasolla on myös tärkeää tukea rakenteita ja instituutioita perinteisen puoluepoliittisen vaikuttamisen ulkopuolella.

Vihapuhe ja luotettavan tiedon saatavuus

Vihapuheen torjunta ja luotettavan tiedon saatavuus ovat ehtoja kansalaisoikeuksien toteutumiselle, demokratialle ja osallisuuden turvaamiselle.

Vihapuhe on sanallista väkivaltaa, joka rajoittaa erityisesti naisten ja vähemmistöjen mahdollisuuksia toimia yhteiskunnassa. Vihapuhe ja häirintä ovat yleisiä keinoja hiljentää erityisesti yhteiskunnan epäkohtia esiin nostavia aktivisteja, toimittajia ja poliitikkoja. Vihapuhe on kiellettävä selkeästi rikoslaissa. Lain tulee velvoittaa myös sosiaalisen median alustoja vihapuheeseen puuttumiseen.

Avoimuus merkitsee sitä, että tieto on sekä saavutettavaa että luotettavaa. Yleisradion rooli on tärkeä demokratialle, sananvapaudelle sekä kotimaiselle kulttuurille, sillä se vahvistaa kansalaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta tarjoamalla sekä luotettavaa tietoa että kriittistä tutkivaa journalismia. Luotettavan tiedonvälityksen tukeminen vaatii pitkäjänteistä julkista rahoitusta. Haitalliseen informaatiovaikuttamiseen tulee puuttua. Yritystoiminnan ja markkinoiden ei tule voida hajottaa osallisuutta ylläpitäviä mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa.

5. Globaali oikeudenmukaisuus ja kansainvälisyys

Kansainvälisessä yhteistyössä tulee panostaa demokraattisten rakenteiden vahvistamiseen. Ihmisoikeus-, ilmasto- ja kestävä kehityksen sopimusten tavoitteiden saavuttaminen vaatii

yhteistyötä. Suomen on tuettava kansainvälisten järjestöjen toimintaa ja kehitettävä yhdessä muiden kanssa YK:ta ja EU:ta vastaamaan tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeita.

Feminismi ulkopolitiikan keskiössä

Vihreiden nuorten ulkopolitiikan keskiössä on feminismi, ympäristökriisin torjunta ja kansainvälinen solidaarisuus. Feministinen ulkopolitiikka tunnistaa globaalit ongelmat eriarvoisuuden suhteen ja pyrkii korjaamaan niitä. Ympäristökriisi uhkaa miljardien ihmisten vapautta elää ja uhka on suurin heille, jotka ovat valmiiksi kaikista heikoimmassa asemassa. Globaalin etelän ja pohjoisen maat ovat epätasa-arvoisessa asemassa. Globaalin etelän maat ovat suuremmassa riskissä kärsiä ympäristökriisin vaikutuksista ja niillä on vähemmän resursseja reagoida ja sopeutua näihin vaikutuksiin.

Mailla, jotka ovat historian saatossa saastuttaneet enemmän, vallanneet alueita kolonialistisiin tarkoituksiin tai hyötyneet muiden maiden raaka-aineista kansainvälisen kapitalismin kautta on suurempi vastuu ympäristökriisin torjunnassa sekä muiden maiden kestävä kehityksen edistämisessä. Suomella on verrattain vauraana ja kehittyneenä yhteiskuntana vastuu olla yksi johtavista maista tässä taistelussa. Emme voi olla vapaamatkustaja globaalin ympäristökriisin selättämisessä.

Kansanmurhat ovat yksi raaimmista ihmisten toteuttamista väkivallan muodoista. Ihmisoikeudet ovat universaaleja, joten niiden rikkomisen estäminen on koko ihmiskunnan tehtävä. Suomen valtion ja EU:n on toimittava päättäväisesti kansanmurhien tunnistamiseksi, estämiseksi ja pysäyttämiseksi. Taloudelliset intressit eivät ikinä saa mennä sen edelle, että jättäisimme puuttumatta käynnissä oleviin kansanmurhiin.

Suomen tulee panostaa rauhantyöhön, sovitteluun ja yhteiskuntien rauhanomaisen kehityksen tukemiseen. Rauhanprosesseissa tulee ottaa huomioon se, että neuvotteluosapuolten välillä valta jakautuu epätasaisesti.

Emme hyväksy esimerkiksi joukkotuhoaseiden tai itsenäisesti toimivien robottiaseiden olemassaoloa. Suomen tulee allekirjoittaa ydinasekieltosopimus, eikä Suomen tule käydä asekauppaa ihmisoikeuksia rikkovien maiden kanssa. Vihreiden nuorten tavoitteena on aseeton maailma.

Kohti liittovaltiota

Euroopan unioni on eurooppalaisten demokratioiden federalistinen liitto, jonka kehitystä kohti tiiviimpää liittovaltiota Vihreät nuoret pyrkii edistämään. EU on arvoyhteisö, joka edistää ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista Euroopassa, mutta myös maanosamme ulkopuolella. Unioni on Suomelle viitekehys, jonka kautta voimme vaikuttaa kokoamme suurempana globaalisti. EU on myös erittäin arvokas yhteisö vapaan liikkuvuuden takaamiseksi sekä tieteen ja sivistyksen edistämistä varten.

Suuret maat dominoivat kansainvälistä politiikkaa. Tästä syystä EU on välttämätön järjestö Euroopan verrattain pienten maiden vaikutusvallan lisäämistä varten. Yhtenä maailman suurimmista talousyhteisöistä EU:lla on valtaa sekä sen tuomaa historiallista vastuuta. EU:n täytyy asettaa pakotteita valtioille, jotka loukkaavat ihmisoikeuksia tai tekevät vastuutonta ympäristöpolitiikkaa.

Vihreät nuoret korostaa eurooppalaista solidaarisuutta. Ihmisoikeuksien edistämisen ja ympäristökriisin torjunnan lisäksi EU on tarpeellinen maiden välisten hyvinvointierojen tasaamiseksi. Euroopan maat ovat historiansa takia erilaisissa kehitysvaiheissa ja tiiviimmän sosiaalipoliittisen yhteistyön kautta voimme kuroa umpeen näitä eroja. Myös EU:n sisällä uhataan ihmisoikeuksia ja demokratiaa, mihin unionin pitäisi puuttua hanakammin.

Vihreät nuoret on vahva EU:n kannattaja, mutta haluaa kuitenkin edistää unionin uudistumista. Liittovaltiokehityksen tulee säilyttää valtaa kunnilla, aluehallinnoilla sekä jäsenmailla niissä päätöksissä, jotka on järkeviä tehdä niillä vallan tasoilla. EU:n päätäntävaltaa tulee vahvistaa etenkin ympäristö-, talous-, ulko- ja turvallisuuspoliittisissa asioissa. EU:n instituutioiden demokratiaa pitää laajentaa uudistamalla komissio ja neuvosto niin, että niiden edustajien valinta on lähempänä äänestäjiä. Myös Euroopan parlamentin valtaa pitäisi lisätä antamalla sille oikeus ehdottaa lakeja.

Hyvinvointia globaalisti

Globaaleissa konteksteissa on tärkeää tunnustaa kolonialismin perintö ja pyrkiä purkamaan siirtomaa-aikojen rakenteita. Entisten siirtomaa-asiäntien vastuulla on huolehtia siitä, että entiset

siirtomaat eivät jää altavastaajan rooliin maailmassa. Moderneja kolonialismin muotoja, kuten alkuperäiskansoihin kohdistuvia kaivos-, voimalaitos- ja turismihankkeita, tulee välttää ja niiden toteuttajien vahingolliset toimet tulee tuomita.

Globaali ympäristökriisi vaikeuttaa erityisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten elämää globaalin etelän maissa. Erityisesti ilmastokriisistä kärsivät eniten globaalin etelän naiset ja tytöt, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa. Ilmastokriisi ei lisää ainoastaan sukupolvien välistä epätasa-arvoisuutta, vaan kasvattaa eriarvoisuutta myös sukupuolten välillä.

Vaikka ympäristökriisistä päävastuussa on runsaasti päästöjä tuottanut globaali pohjoinen, tuntuvat kriisin seuraukset voimakkaimmin köyhissä globaalin etelän maissa, joiden ilmastovaikutukset eivät ole olleet yhtä suuret. Globaalin oikeudenmukaisuuden edellytys on päästöjen vähentäminen ja ympäristökriisiä vastaan taistelu teollisuusmaissa.

Kehitysyhteistyömäärärahat on nostettava yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Kehitysyhteistyön painopisteen on oltava kaikista heikoimmassa asemassa olevien auttamisessa. Kohdemaiden toimijoita tulee kuunnella kehitysyhteistyössä vahvistaen paikallisten yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksia ja toimijuutta. Erityisesti on tuettava kansalaisjärjestöjen tekemää kehitysyhteistyötä.

Naisten ja tyttöjen sekä vähemmistöjen oikeuksien toteutumisen tulee olla keskeinen tavoite ulkopoliitikassa ja kehitysyhteistyössä. Ihmisoikeuksia polkeville maille voidaan määrätä pakotteita, kunhan pidetään huolta, että ne kohdistuvat vain päättäjiin eikä niihin ihmisiin, joita pyritään auttamaan.

Globaalin oikeudenmukaisuuden takaamiseksi pelkkä kehitysyhteistyö ei riitä, vaan koko talouden rakenteiden on tuettava vaurauden oikeudenmukaista jakautumista ja kestäväää kehitystä globaalisti. Globaali vaurauden jakautuminen on ihmisoikeus- ja oikeudenmukaisuuskysymys, ja vastuu köyhyyden poistamiseen ja turvallisen sekä yhdenvertaisen elämän luomiseen globaalisti on yhteinen. Globaaliin oikeudenmukaisuuteen liittyvät vahvasti myös globaalit terveyserot. On tärkeää, että rikkaat ja teollistuneet maat jakavat vaurauttaan terveyserojen kaventamiseen, sillä jossain tapahtuva pahoinvointi tai sairaus vaikuttaa koko maailmassa. Lääkitys- ja terveydenhoitoresurssien ei tule keskittyä tietyille osalle ihmiskuntaa.

Pakolaisuus

Vihreät nuoret tavoittelee maailmaa, jossa kenenkään ei tarvitse paeta kotimaastaan vainon, sorron tai elinkelvottoman ympäristön takia. Pakolaisten ihmisoikeuksien puolustamisen tulee olla niin Suomen kuin Euroopan unionin pakolaishallituksen prioriteetti. EU:n ja Turkin pakolaissopimuksen kaltaisia sopimuksia pakolaisten pitämisestä ei tule solmia maiden kanssa, jotka syyllistyvät ihmisoikeusrikkomuksiin.

Vastuu pakolaisten auttamisesta tulee jakaa oikeudenmukaisesti sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Ilmastosiirtolaisuuteen tulee puuttua ennaltaehkäisevästi kehitysyhteistyön saralla, katastrofivalmiutta kehittämällä sekä tarkastelemalla kansallista ja kansainvälistä siirtolaispolitiikkaa.